

Farma-industrie is terug van weggeweest

Thieu Vaessen 16:55

'Big farma' groeit en bloeit, ook in Nederland. Farmaceutische bedrijven investeren hier momenteel voor miljarden euro's in de productie van geneesmiddelen. Dit zijn zes van de belangrijkste bedrijven.

Farmabedrijven steken miljarden in Nederlandse productielocaties voor geneesmiddelen. Illustratie: Istock / FD Studio

In het kort

Drie grote Amerikaanse farmaconcerns investeren voor miljarden euro's in Nederland.

Veelzeggend is dat Organon - ooit het grootste farmabedrijf van Nederland - weer terugkeert.

Ook biotechbedrijven investeren grootschalig, zie bijvoorbeeld Pharming.

Het Duitse bedrijf Wacker gaat in Amsterdam een coronavaccin produceren.

1. Merck & Co en MSD, enorme investeringen

Plaats: Oss, Haarlem, Boxmeer, De Bilt Producten: immuuntherapie tegen kanker, vaccins, diergeneesmiddelen Werknemers: 6000

Het grootste farmabedrijf van Nederland wordt nog een stuk groter. MSD Nederland is met steun van zijn moederbedrijf Merck & Co op al zijn Nederlandse locaties - Oss, Haarlem, Boxmeer en De Bilt - aan het bouwen. Het aantal werknemers is al toegenomen van 5400 begin 2019 naar 6000 nu en zal nog verder stijgen. MSD heeft nog meer dan 350 onvervulde vacatures openstaan.

Merck & Co kan zich grote uitgaven permitteren. Het farmaconcern heeft de wind in de zeilen dankzij het succes van zijn kankermedicijn pembrolizumab, een immuuntherapie die deels in Nederland is ontwikkeld. Het Amerikaanse concern verkoopt het geneesmiddel onder de merknaam Keytruda. Oss is een belangrijke productielocatie, mede dankzij de aanwezigheid van een uitzonderlijk groot productievat van 20.000 liter.

In Boxmeer en De Bilt heeft MSD zijn activiteiten voor diergeneesmiddelen, vooral vaccins, waar 2400 mensen werken. In Boxmeer bouwt het bedrijf een nieuwe fabriek.

De meeste bouwactiviteiten vinden plaats in Haarlem. Daar bouwt MSD nieuwe productielijnen voor vaccins evenals een nieuw lab. Ook is er een nieuwe 'coldstore', een gigantisch koelhuis met een capaciteit van 5000 pallets. Hiervandaan verstuurt MSD 80 miljoen vaccins per jaar naar 140 verschillende landen.

2. Organon & Co, Nederlands concern, herrijst

Plaats: Oss Producten: anticonceptie, medicijnen die de vruchtbaarheid stimuleren Werknemers: 1100 (later dit jaar)

Het Nederlandse farmaconcern Organon verdween in 2007 als zelfstandig bedrijf, maar dit jaar herrijst de onderneming uit zijn as. Merck & Co stoot een substantieel deel van zijn activiteiten af, waaronder de anticonceptiva en geneesmiddelen die de vruchtbaarheid juist bevorderen. Daardoor ontstaat een nieuw bedrijf dat weer Organon gaat heten. Uit onderzoek was gebleken dat de oude Nederlandse naam nog altijd positieve associaties oproept.

Van de 6000 MSD-werknemers gaan er binnenkort 1100 over naar het nieuwe Organon & Co, dat later dit jaar een eigen beursnotering moet krijgen. De Nederlandse vestiging in Oss Moleneind zal circa 20% van de Organon-productie voor zijn rekening nemen.

Merck & Co stoot het bedrijfsonderdeel af, omdat de groei achterblijft bij die van bijvoorbeeld de kankermedicijnen. Niettemin wordt er wel geïnvesteerd in Oss Moleneind, onder meer in de bouw van een nieuw magazijn, goed voor de opslag van 2500 pallets.

MSD heeft ook geïnvesteerd in een verdubbeling van zijn productie van Implanon, een anticonceptiestaafje dat onder de huid wordt aangebracht en vrouwen drie jaar lang moet beschermen tegen een ongewenste zwangerschap. De uitbreiding is mede mogelijk gemaakt door een donatie van \$8 mln van de Gates Foundation.

3. Janssen, van Johnson & Johnson, tweede vaccinfabriek

Plaats: Leiden Producten: vaccins tegen ebola en tegen corona, biologische ontstekingsremmers
Werknemers: 2700

De Amerikaanse multinational Johnson & Johnson deed vorig jaar met Amerikaanse steun een investering van ruim \$1 mrd in de ontwikkeling en productie van zijn coronavaccin. Een belangrijk deel van dat geld vindt zijn weg naar Leiden, naar het Bio Science Park. Daar bouwt Janssen - het farmabedrijf van Johnson & Johnson - momenteel een tweede vaccinfabriek.

Janssen verwacht dit jaar ongeveer 1 miljard doses vaccins te produceren, mits zijn vaccin de komende maanden wordt goedgekeurd. Een groot deel van die 1 miljard doses moet uit Nederland komen. Voor het afvullen van de flacons - een delicaat proces - zal Janssen wel uitwijken naar het buitenland.

Met de nieuwe medewerkers van de tweede vaccinfabriek stijgt het aantal Nederlandse werknemers van Janssen tot 2700. Een groot deel van hen werkt voor Janssen Biologics, het bedrijfsonderdeel dat

biologische medicijnen produceert. Daaronder zijn de ontstekingsremmers Remicade en Stelara. Die twee medicijnen zijn goed voor een jaarlijkse omzet van vele miljarden euro's.

Johnson & Johnson streek in 1999 in Leiden neer na de overname van Centocor, dat in Nederland al een productiefaciliteit voor biologische medicijnen had. Een tweede grote stap was de overname in 2010 van het Nederlandse biotechbedrijf Crucell, dat zich toelegde op vaccins.

Sindsdien investeert Janssen grote bedragen in Nederland, ook in onderzoek en ontwikkeling. Vorig jaar ging het om ruim €500 mln. Volgens het jaarlijkse overzicht van het Technisch Weekblad was het Amerikaanse farmabedrijf in 2019 de op drie na grootste private investeerder in R&D. Alleen ASML, Philips en KPN overtreffen Janssen.

4. Kite, dochterbedrijf van Gilead, nieuwkomer

Plaats: Hoofddorp Producten: celtherapie of CAR-T-therapie tegen kanker Werknemers: 530

Meer dan €130 mln investeerde het Amerikaanse farmaconcern Gilead tot nu toe in zijn splinternieuwe fabriek in Hoofddorp. Dochterbedrijf Kite maakt hier een geavanceerde celtherapie tegen kanker. Het gaat om een zogenoemde CAR-T-therapie die in Europa vooralsnog alleen is goedgekeurd voor een specifieke vorm van lymfeklierkanker. Het middel wordt op maat gemaakt voor iedere patiënt afzonderlijk.

Hoofddorp is de tweede productielocatie, naast een vestiging in Los Angeles. Kite koos onder meer voor Hoofddorp vanwege de nabijheid van Schiphol. Het Amerikaanse bedrijf liet zich niet afschrikken door de Nederlandse terughoudendheid om de kankertherapie te vergoeden. Een akkoord over de prijs liet uiteindelijk meer dan 600 dagen op zich wachten.

Inmiddels werken er ruim 530 mensen bij Kite in Hoofddorp. Verdere groei ligt in het verschiet. Enerzijds omdat de celtherapie mogelijk vaker gaat worden toegepast, anderzijds doordat Kite verwacht meer celtherapieën toe te voegen aan zijn productenpalet.

5. Pharming, biotechbedrijf uit Nederland, breidt uit

Plaats: Leiden, Oss Producten: ontstekingsremmer tegen angio-oedeem, een zeldzame aandoening Werknemers: 183

Pharming is een Nederlands biotechbedrijf dat al enkele jaren één goedgekeurd geneesmiddel op de markt heeft. De onderneming investeert nu in de uitbreiding van zijn productie. Zo komt er ergens in Nederland een derde boerderij met genetisch gemodificeerde konijnen. Uit de melk van de dieren wordt de werkzame stof van Pharmings medicijn gewonnen.

De verwerking van het cruciale eiwit tot een medicijn gaat straks ook in Nederland plaatsvinden. Voor de zuivering, filtering en concentratie van de stof bouwt Pharming momenteel een hele nieuwe fabriek in Oss. Met de bouw zijn tientallen miljoenen euro's gemoeid. Het is voor het eerst in jaren dat op het Pivot Park - waar veel farmaceutische bedrijven zijn gehuisvest - een nieuw gebouw verrijst.

De laatste stap van het productieproces - het afvullen en vriesdrogen van flacons met het medicijn - vindt al jaren plaats in Oss bij BioConnection. Dat bedrijf installeerde vorig jaar een tweede productielijn, met dank aan Pharming dat voor €4 mln een minderheidsbelang in BioConnection kocht. De onderneming is nu ook in staat om bijvoorbeeld vaccins af te vullen in steriele omstandigheden.

6. Wacker Biotech, productie vaccin in Amsterdam

Plaats: Amsterdam Producten: coronavaccin in opdracht van Curevac Werknemers: 135 tot 200

In de loop van komende maanden begint Wacker Biotech in Amsterdam met het maken van een coronavaccin. De opdracht is afkomstig van Curevac, een Duits biotechbedrijf dat zijn vaccin later dit jaar goedgekeurd hoopt te krijgen. De Amsterdamse vestiging moet zeker 100 miljoen doses per jaar gaan maken.

Wacker Biotech is een dochterbedrijf van Wacker, een beursgenoteerd Duits chemiebedrijf dat ook geneesmiddelen in opdracht produceert. Het bedrijf kon de opdracht van Curevac aannemen, omdat het vorig jaar zeker €40 mln heeft geïnvesteerd in een modernisering van zijn Amsterdamse fabriek. Daardoor is Wacker nu in staat vaccins te produceren die zijn gebaseerd op de nieuwe mRNA-techniek.

Wacker heeft nu 135 mensen in Nederland in dienst. Dat aantal zal in de loop van dit jaar toenemen tot zeker 200. De Amsterdamse fabriek kwam in handen van Wacker door de overname van SynCo Bio ruim twee jaar geleden.

Originele link van het artikel: <https://fd.nl/achtergrond/1370398/farma-industrie-is-terug-van-weggeweest>